

בינה לעתים

יו"ל ע"י מכון מעדני מלך ווייען

לרגל שבת התוועדות לאנ"ש ואברכי קהילתנו הק' • שבת פרשת שמות שנת תשע"ד לפ"ק

עת רצון

להקדיש יום השבת להתבוננות הנפש, וכפרט בימי השוכבי"ם

בעולם הבא, התועלת המגיע להאדם מיום השבת יוכל להיות ככל פרטי חייו, להתעלות בעצמו בשמירת התורה ומצותיה, להשתנות לאדם אחר לגמרי, ולהעלות אתו עמו כל בני ביתו, להכניס בהם חמימות של אור תורה ומצותיה, בשירות ותשבחות ודברי תורה וסיפורי צדיקים, שמניחים רושם עז על חינוך בני ביתו.

זהו שאמר ה' למשה, כי השבת קודש הוא מתנה טובה המונח בבית גניזו, שיכולים על ידו לרכוש דברים רבים, ולך והודיעם, שלא יאבדו המתנה טובה, ולא לבזבזו בדברים של מה בכך. ולך והודיעם מתן שכרה, שאוכל אותה גם בעולם הזה, ומהו שכרה, לדעת כי אני ה' מקדישכם, שעל ידי השבת יוכל לבוא לידי השגה להבין ולהכיר כמה ה' מקדש אותנו, להתבונן בגודל חשיבות הקדושה שאנו זוכים להיות עם קדוש וממלכת כהנים.

ועל זה אמר הכתוב, יששכר חמור גרם רובץ בין המשפטים, וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה, ויש שכמו לסבול (בראשית מה, יד). כי יששכר קיבל על עצמו עול התורה, ולא נתבלבל דעתו מעריבות ונעימות עניני הארציים לחזור עליה, אלא הפקיר עצמו לתורה. ומהיכן לקח כח זה, וירא מנוחה כי טוב, ביום המנוחה של שבת קודש בו ראה והתבונן מהו הטוב האמיתי, אין טוב אלא תורה, ולכן גם כאשר ראה את הארץ כי נעמה, ויש שכמו לסבול ויהי למס עובד, שזהו כח השפעת השבת קודש לשנות את האדם ולהעלותו על במתי ארץ. וכאשר אנו נכנסים בעת לימי השוכבי"ם, יש לקבל על עצמו להקדיש את יום השבת קודש ליומא דנשמתין, כי חוץ מעצם המצוה החשובה, שאפילו עובר עבודה זרה כדור אנוש מוחליין לו (שבת ק"ח), תועלתה מרובה שיוכל לסלק עצמו מפסיעה גסה, ומכל שכן מפסיעה של עבירה.

ובימים אלו יש להוסיף בכוונת התפלה, להתפלל מעומק הלב, ולבקש מה' הטוב שיזכה לתקן מעשיו, ולהרבות באמירת תהלים, ולדבק נפשו בשירות ותשבחות לה', עדי נוכח לעלות לציון ברנה, כביאת בן דוד במהרה דידן.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בסעודה שלישית פרשת ויחי תשס"ט לפ"ק)

איתא בגמרא (שבת ק"ג:) פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם, ומהדר ליה בקידושא דבי שמישי [השותה מיין של קידוש בלילי שבתות] ע"כ. ויש לומר כי דרך רשעים כאפילה ובחשך יתהלכו, שהחמאים מסמין עיני האדם, ושוב לא מרגיש הארה בתורה ומצותיה, ועולם חשוך בעדו, וההסתר פנים גדול מאד, וממשש כאפילה. והנה ישנם פסיעות של עבירה, אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים, ובדרך חמאים לא עמד, ובמושב לצים לא ישב (תהלים א-א), מתוך שלא הלך לא עמד ולא ישב, כי עבירה גוררת עבירה, והפסיעות הללו מטמטמין לבו של אדם. אבל לא רק פסיעות של עבירות ממש, אלא גם פסיעה גסה, לדברים גסים שאינם עדינים, גם פסיעות אלו נוטלים מאור עיניו של אדם, שמסמין עיניו מלהרגיש טעם הקדושה של מצות ה' ברה מאירת עינים.

והתקנה לזה הוא, להקדיש את יום השבת ליומא דנשמתין, לפנות עצמו מכל דברי חול של ימי השבוע, ולהקדיש יום זה לתורה ותפלה והתבוננות, להכיר מה חובתו בעולמו, ועל מה הוא מסתובב בעולם, ואם הוא משלים תפקידו המוטל עליו. וזה יתן לו חיות דקדושה על השבוע כולה לכופ את יצרו וליך בדרך טובים. וזהו שאמרו מאי תקנתיה של הפוסע פסיעות גסות, מהדר ליה בקידושא דבי שמשא, כמה שמקדש את יום השבת ליום של תפלה בהשתפכות הנפש, ולהרבות בזמירות שירות ותשבחות לא-ל חי, שעות של דביקות בה', וללמוד ספרי חסידות ומוסר, ולשמוע תוכחת חיים, זה יחזירנו מלפסוע פסיעות גסות, ויחזיר לו מאור עיניו, שלא להיות ככסיל בחושך הולך.

ואמרו חז"ל (שבת י:) לדעת כי אני ה' מקדישכם (שמות לא-ג), אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גניזי ושבת שמה, ואני מבקשה ליתנה לישראל, לך והודיעם וכו' מתן שכרה ע"ש. ונראה כי בבית גניזי לא מונחים דברים שנהנים בהם חד פעמי, מאכל ומשתה וכו', אלא דברים חשובים שיכולים לרכוש בהם דברים רבים, שההנאה והתועלת מהם הוא באופנים והנאות רבות. וכגון כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות, שעל ידם יוכל להגיע ולהשיג דברים אין מספר. וכמו כן השבת קודש, חוץ מגודל קדושתו אחד מששים

עתים לתורה

נשיקת יד רבו בבית הכנסת והמסתעף

לכבודו, כמו שדרשו חז"ל (כתובות קג.) את לרבות אחיך הגדול, וא"כ כיון שמה נשק לאהרן משום כבוד שמתווייז לכבוד אחיו הגדול, שפיר ניחא דהיה מותר לנשקו אף צהר האלקים, כמו שמותר לנשק אביו ורבו צבית הכנסת משום שהוא דרך כבוד וכו', וניחא הכל, ע"ש דבריו בצארכה. וכעין הדברים הללו כתב בשו"ת פני מביין (יו"ד סי' קפ"ו אות ב') דנישוק ידיים לאביו או רבו כיון דהוי משום מורא וכבוד אפשר דמותריס.

ובבספר בן איש חי (פ' ויקרא אות יא) כתב וז"ל: ואין לנשק בניו הקטנים צבית הכנסת דאין ראוי להראות שם אהבה אחרת זולת אהבת המקום, מיהו נישוק ידי תלמיד חכם מותר, כי זה עושה לכבוד התורה ואהבתה, וכן אותם הנוהגים שהעולה לס"ת צירידתו ינשק ידי אביו או רבו ושאר קרובים שחייב צבודם מן התורה, גם זה הוא בכלל מנוה שעושה כן לכבוד השי"ת למה צבודם וכו'. וכן ה"ה אם נכנס גביר לצבית הכנסת שאינו זקן ואינו ת"ח אע"פ דמכבדין אותו בחוץ לקום מפניו, עכ"ל צבית הכנסת לא יקום מפניו, דאין צבוד זה כבוד שמים, ומיהו אם הוא גביר מפורסם מיחידי הקהל ומקפיד על זה, מותר לקום מפניו מפני דרכי השלום, דכל דאיכא צוה מפני דרכי השלום הרי הוא בכלל מנוה, וע"ז נאמר וכל מעשיך יהיו לשם שמים ע"כ.

*

אבן אף שמלשון המדרש המוצא בתחילת דברינו משמע קצת כדברי השו"ת צבית ישראל שמה נשק לאהרן, וכמו שאמרו 'צאיזה את הכתוב מדבר וגו' כמשה לאהרן', אולם דבריו הרמב"ן מפורש יואל שלא כן היו פני הדברים, ובלשונו הן: 'אהרן נשק למשה, כי משה העניו נהג כבוד צאחיו הגדול, ולכן לא אמר וישקו איש לאחיו' ע"כ. וראה מה שכתב צספר דברי שאול (להגאון צעל שאול ומשיב ז"ל) צפרשתינו ציאור נחמד צוה. [ומשמעות דברי הרמב"ן שממדת הענוה הוא שהקטן לא ינשק להגדול. וכבר העירו ממה שמצינו (שמות ית, ז) כלאשר הלך משה לקראת יתרו חותנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום, מצואר צמכילתא (יתרו א) שמה נשק לחמיו, ו'מכאן אמרו שיהא אדם מוכן לכבוד חמיו', ומצואר מזה דמי שמחזיק עצמו קטן מחצירו מכבד אותו ומנשק לו, וי"ל].

ונפלאים המה דברי הספורנו צפרשתינו שלפי משמעות דבריו דרך צאורחו של הרמב"ן שאהרן נשק למשה וכותב: 'ויפגשהו צהר האלקים וישק לו, כמנשק דבר קדוש, כענין (שמואל א, י, א) וישקהו ויאמר הלא כי משחק ה' על נחלתו לנגיד' ע"כ. דהיינו שכאשר נפגש אהרן עם משה אחר שלא

בפרשתינו (ד, טו) ויאמר ה' אל אהרן לך לקראת משה המדברה, וילך ויפגשהו צהר האלקים וישק לו. ואמרו במדרש רבה (פ"ה, א) מי יתן כח לי יונק משדי אמי וגו', צאיזה את הכתוב מדבר וגו' כמשה לאהרן שנאמר וילך ויפגשהו צהר האלקים וישק לו, ושם (פ"ה, ט) זה שמח צגדולתו של זה וזה שמח צגדולתו של זה, זה נוטל כהונה ונותן לוי, וזה נוטל לוי ונותן כהונה וכו' ע"ש.

ובצינו לכמה צספרי האחרונים שהעירו צוה על מה שנפסק בשלחן ערוך (או"ח סי' ז"ח ס"א צמ"א) 'ואסור לאדם לנשק בניו הקטנים צבית הכנסת כדי לקצוע צלצו שאין אהבה כאהבת המקום צרוך הוא'. והרי לן דנשק משה לאהרן צהר האלקים דהוי ג"כ כמו צבית הכנסת, דהא קראו הר האלקים, שהשכינה נחלה שם למשה, ומ"מ נשקו זה לזה.

ובשו"ת בית ישראל (להג"מ ישראל אברהם אלטר לאמא ז"ל צב"ד עדעלן חתנו של הרה"ק ר"י מקערעסטיר זי"ע, או"ח סי' ט') כתב עוד 'דיש לעורר האין נוהגין העולם כצבאין לקבל פני רבו ומלאו צבית הכנסת ונוטל שלום ממנו לאחר התפילה ונושק ידו של רבו, או כשמוזמן עם אביו צבית הכנסת כצבא לקבל פני אביו, והוא דר צמקום אחר, וצא למקום שאביו דר שם לקבל פניו, ומלאו צבית הכנסת לאחר התפילה, ונוטל שלום ונושק לו, צאתרא שנוהגין לנשק ידי אציהם ורצם צעת נטילת שלום מהם או צעת פרידה מהם'.

ובי"שב המנהג צטוב טעם 'דנחזי אכן צטעמו של דבר דקאמר הרמ"א, דעל כן אין לנשק בניו הקטנים צבית הכנסת כדי לקצוע צלצו שאין אהבה כאהבת המקום צרוך הוא, והנה כל זה שייך צנושק בניו הקטנים דהאצ נושק אותם משום אהבה שאוהב אותם ציותר, על כן אין לעשות זה צבית הכנסת. אצל צמה שנוהגין לנשק ידי אביו או רבו זה אינו משום אהבה, רק משום כבוד, שרואה לנהוג צהם כבוד להראות שמכניע עצמו צוה, על כן נושק יד אביו או יד רבו, וכן מצואר צדברי רש"י ז"ל צצמסכת עבודה זרה (יז. ד"ה אצי חדייהו) וז"ל דרך בני אדם כשיצאלין מצבית הכנסת מיד הוא נושק לאביו ולאמו ולגדול ממנו צצארכובה או צפס ידיו משום כבוד ע"כ, הרי דקאמר לן רש"י ז"ל צצפירוש שמה שנוהגין לנשק ידיו של אביו ואמו או לגדול ממנו הוא רק משום כבוד ולא משום אהבה, וא"כ שפיר מותר לנשק ידיהם גם צבית הכנסת וכו'. [ומה שדייק רש"י צבלשונו וכתב 'כשיצאלין' מצבית הכנסת, מיישצ שם צכמה אנפיין].

ובזה מצאר גם דברי הכתוב צפרשתינו, דהרי מסתמא משה נשק מקודם לאהרן אחיו הגדול שמתווייז על פי דין

ועוברה טצה שמענו מפי מרן שליט"א צעטודת רעוא דרעוין (פ' וינא תשס"ט) מה שסיפר צעל העוצדא הרה"ח רבי משה אמסעל נ"י, שפעם שהה ב"ק מרן מוהרי"ד מבזעלזא זי"ע, צעיר מיהאלאוויץ על שבת קודש (צשנת תרפ"ג), ומרן הסתיר את ידיו הק' צתוך שרוולי ידיו, צכדי שיהודי הונגריה לא ינשקו את ידיו, כמנהגם, ואני צהייתי ילד תמים, צהגיע תורי נגשתי והגצתי את השרוול ונשקתי לידו הקדושה, מיד עבר רעד צכל גופו של מרן והזועזע מאד, וסימן לנו צידיו לעמוד צד עד שכל הקהל יסיימו לעצור לפניו. כאשר נגשתי אמר לי מרן צלשון חיצה, כשידיו מלטפות את פיאותי הארוכות והמשתלשלות: "איך זעה אז דו ציפט א שיינ יונגעלע, ואג נאר ווען מ'נעמט ארויס די ספר תורה פון ארון הקודש, ווי קושט מען, אויף די מענטעלע, אדער אויפן פארמעט", עניתי על המעיל, כמוצן. המשך מרן ושאל: "נו, איז פארוואס'שע האסטו ארויף געשארט די ארצעל פון מיין האנט און א קיש געטאן די פארמעט"... כמוצן שעמדתי נצוך ולא ידעתי מה לעשות, ואו צירך אותי צצרכות קדשו ופטרוני לשלום.

וביאר מרן שליט"א הענין דגצרה רצה חשוב יותר מקדושת ספר תורה, כי הקלף של הספר תורה אין לו יצר הרע, ולא שום נטיה לרעה, ומתקדש צכתיבת אותיות התורה עליה. ואם כן מכל שכן שתלמיד חכם שהוא ספר תורה חי, שנולד צמדות רעות ונטיות לתאות עולם הזה, ולפתח חטאת רוצץ זה היצר הרע, והוא מתגצר על טצעו, ומתקדש צקדושת התורה, הוא חשוב הרצה יותר מקדושת ספר תורה ע"כ.

ולסיום הדברים נעתיק דבר נחות מהרה"ק רבי דוד **מטאלנא** זי"ע, צעת שעצר ממדינת רוסיה לדור צמדינת גאליציע, אמר פעם צנועס לשונו: כאשר הייתי יושב צמקום משכני צרוסיה היו נותנים לי צתוך היד, הכוונה להכסף שהחסידיס שס היו רגילים להנות אותו צנתינות גדולים, מאידך כאן צמדינת גאליציע נותנים רק על גצ היד, שהיו רגילים לנשק ידי הצדיק על גצ ידו, אולם לתוך היד אין נותנים, והעיקר מזה וגם מזה אל תנח יד"ך.

נתראו זה עם זה למשך שנים הרצה, לא נשקו רק כאהצת אחיס אליו, אלא כמנשק דבר קדוש, נציא ה' שנגלה אליו האלקים פנים אל פנים. וצאמת הלא אמרו ז"ל (מכות כג.) אמר רצא כמה טפשאוי שאר אינשי דקיימי קמי ספר תורה, ולא קיימי מקמי גצרה רצה וכו' ע"ש. הרי לנו דקדושת תלמיד חכם עדיפא יותר מקדושת ספר תורה, ואם את הספר תורה מנשקים צחצה יתירה, עאלכו"כ משה רצינו עלס התורה אשר תמונת ה' יציט, מאחו פני כסא קדשו צשמי מרוס.

ובצינו צגמרה (כחצות קג:) ואת יראי ה' יכצד, זה יהושפט מלך יהודה, כשהיה רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו ומחצקו ומנשקו וקורא לו רבי רבי מרי מרי. ובגליון הש"ס (שס) ציין לדברי הילקוט (מלכים ג, א ס' רכ"ד) 'מפני מה זכה אליהו להחיות את המת, לפי שעשה רצונו של מקום, והיה מתאנה על כבודן של ישראל, וכשהיה רואה צני אדם צדיקים היה מגפפן ומחצקן ומנשקן' ע"כ.

ידועים המה דברי החיד"א צספרו שם הגדולים (מערכת גדולים אות מ', ערך הרמב"ם) שחרמב"ם צשעת פטירת הר"י מיגאש נכנס אללו ונשק ידו, והוא כצן ז' שנים, ואמר שלא זכה למה שזכה, אלא צאותה נשיקה שנשקו וצרכו והאציל עליו מחכמתו, והיה קצוע צלצ הרמב"ם ואציו צצרכת הרצ מהר"י נ' מיגאש עשמה פירות, ושכיון מהר"י הלוי להאציל עליו מחכמתו, ולכן קרא הרמב"ם (פ"ה הל' שאלה ופקדון) להר"י מיגאש צתואר 'רצו'.

ורבות פעמים שמענו מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א כצברים האלו: אצחנו נתחנכו אלל אצותינו תמיד להעריך ולתת כבוד לתלמיד חכם, כשהיינו ילדים צצית אבא מארי זי"ע, לקח אותנו לקבל פנים כל חכם וצדיק שצא להעיר, ואמר לנו מקודם, כשנותנים שלום צריך לנשק הידים, להראות הכנעה ולחצצם, וצזה נחקק צנו אהצת התורה שהשאיר רושם עז אחריו, ואמרו (דרך ארץ זוטא פ"ט) אם רצת לכבוד חכם יהיה לך צנים וצנות מתוקנים. (דרשת ז' אדר תשנ"ג, תש"ג, תש"ע ועוד).

ויעשו כולם אגודה אחת

והייתם לי סגולה. יש לומר הרמז בזה שיהיו ישראל נאחזים באגודה אחת, ויהיה להם אחרות זה עם זה, כי יש ב' בחינות סגול וסגולתא... ובין כך ובין כך צריך כל אחד לחבירו אף שנכתב למטה הימנו. ומשל על זה הוא מחשבונם שיש נקודה הנקרא נול, שהוא בעצמו אינו מראה על שום חשבון כלל, רק שהוא מועיל להורות על חשבון אות שאחריה שעולה לחשבון יותר כידוע, נמצא שבהוספת נקודה אחת, אף שאינו כלום בעצמו, עם כל זה מועיל לכל הבא אחריו לתוספת מרובה למאות ולאפים ולרבבות. כן הוא הנמשל עם בני ישראל שטוב להם שיהיה נאחדים תמיד יחד בחבורה אחת, ואז אף אותם שהם פחותים במעלה מועילים לחבריהם להתקדש בקדושה יתירה, ולהשיג יותר במושכלות בתוספת מרובה כמשל הנ"ל, וכשהם מתאחדים למטה אז גורמים שיתאחד שורשם גם כן למעלה. והוא שמרמז והייתם לי סגולה היינו שתהיו בבחינת סגול וסגולתא שהעליון צריך לתחתון ממנו, והתחתון צריך לעליון ממנו, כן אתם תהיו נאגדים תמיד באגודה אחת, ואז יתאחדו גם כן שורשכם, וזהו והייתם לי דייקא סגולה היינו שגם בעולם העליון תהיו סגולה כשתהיו למטה באחדות אחד והבן.

(דגל מחנה אפרים פ' יתר)

שיחת נבונים

עובדות ושיחות מלוקט ומסודר על סדר הפרשה מפי מרנן ורבנן רבותינו זצוקלה"ה, ויבלחמ"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יהרגו אותי, היה לי הרבה כח לשאת. שאם יש שאיפה ורצון לעשותו אז יש גם הכח לעשותו, ורק אם אין רצון, אז הוא חלש ואי אפשר לעשותו. וכאשר אתה אומר שמה שאתה יכול לעשות תעשה, תדע שלעשות אתה יכול הרבה מאוד, רק צריך שיהיה לך רצון טוב לעשותו, ואם יהא עמך הרצון, אתה יכול לפעול הרבה מאוד.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א,
בדרשת פתיחת זמן החורף תשנ"ה לפ"ק בקרית יואל)

ותרא אותו כי טוב הוא (ב,ב).

בילקוט (אות קסו) יבא טוב זה משה דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא, ויקבל טוב זה תורה דכתיב כי לקח טוב וגו'.

בשנות ילדותי הייתי נוכח בימי הקיץ כאשר הגיע **מרן הגה"ק מסאטמאר זי"ע** לבקר את ילדי מחנה 'רב טוב', ובעת שעברו הילדים לאמירת שלום היה לפני ילד א' מקרובי משפחתו של מרן, והגבאים הציגו את הילד לפניו, ושאל אותו מרן האם אוהב הוא את הקעמפ, וענה הילד שאינו אוהב את הקעמפ כ"כ, באשר שלומדים בה הרבה מאוד (צו סאך) ואין נותנים די זמן לשחוק במשחקי הילדים. וענה לו מרן במליצה כדרכו בקודש, הלא שם הקעמפ נקרא 'רב טוב', ואין טוב אלא תורה, ובודאי לומדים שם הרבה, וסיים שנראה שהילד לומד אחרת בביאור דברי חז"ל, **אין טוב** - שאינו טוב כ"כ, לפי שהוא **אלא תורה**, ואינם משחקים כ"כ כרצונו.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א,
שבת נחמו תשס"ז לפ"ק)

וראיתם על האבנים (טו,א).

במסורה (מובא בספרים, עי' בחת"ס פ' מסעי) ג"פ וראיתם. וראיתם על האבנים. וראיתם את הארץ מה היא (במדבר יג, יח). וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' (במדבר טו, לוט).

יש לומר הכוונה, על פי מה שמקובל בפי החסידים, אשר בעת שהתכונן הרה"ק **רבי אברהם דוב מאווריטש זי"ע בעל 'בת עין'** לעלות לארץ הקודש ולהתיישב שם, הגיע אצלו שד"ר מעיה"ק צפת, ותיאר בפניו את גודל מעלתה של ארץ ישראל ויקר קדושת הארץ, ובנועם שפתיו הפליג השד"ר ואמר: שאפילו האבנים שבארץ ישראל מזהירים כמרגליות וכמטמוניות... כעבור זמן מה עזב הרה"ק מאווריטש את עירו ואת חסידיו, ועלה לציון ברנה ברוב השתוקקות וחדוה עילאה, לזכות ולראות בהדר זיוו ארצינו הקדושה, אשר לשמע אזניו גם אבני קודש המשתפכים בראש כל חוצות מזהירים כזהר הרקיע.

המשך בעמוד יא

ויבן ערי מסכנות (שמות א,יא).

ובגמרא (סוטה יא.) מסכנות, שממסכות את בעליהן, דאמר מר כל העוסק בבנין מתמסכן [שמביא את האדם לידי עניות].

ש"ח כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בסעודת פורים (שנת תשנ"א לפ"ק) וזה תוכנה: הנה בשבוע זו היה אצלינו חנוכת הבית לבנין הישיבה [דסאמבאטהעלי], והיה שם הרה"צ **מראחמיסטריווקא שליט"א**, והזכרתי לפניו מה שמעתי **מאבא מארי זצ"ל**, שכאשר היה חנוכת הבית של שיכון סקווירא, דרש אז הרה"צ **רבי משה ביק זצ"ל**, והזכיר הקישויים של בנין עיר מחדש, והמליץ מאמרם (שבת ל.) כשבנה שלמה את בית המקדש, בקשו להכניס ארון לבית קדשי קדשים, דבקו שערים זה בזה, כיון שאמר (דברי הימים ב ו-מב) ה' אלקים אל תשב פני משיחך, זכרה לחסדי דוד עבדך, מיד נענה ע"כ. וסיים, גם כאן, רק זכותו של אביו הרה"ק **רבי דוד מסקווירא זי"ע** עמד בזה. והרה"ק **מסקווירא זצ"ל** הוריד אז שורה של דמעות מעיניו.

ואמר לי על זה, שהיה אז זמנים קשים, הפרנסות היו חלושים, מהיכן היה סכומים עצומים שהוצרכו לזה, והסתכלתי בתמהון על חותני זצ"ל, איך הכניס עצמו לחובות גדולים כאלו. ושאלתי אותו פעם, מהיכן לקח על עצמו הוצאות גדולות כאלו עם חובות. ואחז בהבעקטיטשע שלי ואמר, אוי! אמונה, אמונה. כאשר יהודי מאמין בה', ועושה מה שהוא צריך לעשות, יעזור ה' שיוכל לגמרו. ולא השיב לי על שאלתי ששאלתינו אלא תיבה אחת, אמונה, אמונה. ואחר כך אמר, הרי המקום שוה סכום הכסף שנתנו עבורו, אם לא יוכלו להמשיך, אז נמכור אותו. כך היה ההשקפה בדורות הקודמות, לא עשו חשבון איך נוכל לגמרו, אלא הביטו אם צריכין לעשות דבר זה או לא, ואם צריכין, אז בודאי יעזור ה', ואין אנו צריכין לישא המשא של הקב"ה, הוא נושא את שלו.

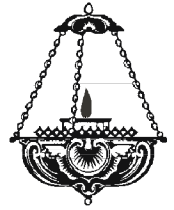
(שמך ראש לפורים עמ' שי)

וימרו את חיייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים

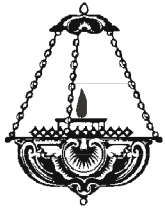
ובכל עבודה בשדה (א,יד).

שמעתי פעם **מצדיק אחד**, שביקש ממישהו שיסדר עבורו איזה טובה, והשיב לו שיעשה כל מה שבכוחו לעשות. ואמר לו הצדיק שיתבונן בדבריו, כי לקח על עצמו דבר גדול. וסיפר לו אני הייתי אדם חלש, וכשהוצרכתי לתת שיעור לא יכולתי ליטול בעצמי איזה גמרות לאמירת השיעור, והוצרכתי לבקש מאחר שיטלנו בעבורי. וכשהגיע שנות המלחמה והייתי צריך לשאת על כתפי הרבה משאות, שעלו לחמישים או מאה קילגרא"ם, ולהעלותו על הרים גבוהים, וידעתי שאם לא אטלנו

בינו שנות דור ודור

הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע בעל בני יששכר נסתלק לשמי מרום ביום ח"י טבת תר"א לפ"ק

סיפר לי הרב יצחק שפירא (שליט"א) [זצ"ל] הרב מטיסמעניץ (שהוא בן אחר בן להה"ק ר' אלעזר מלאנצהוט זצ"ל בן הה"ק בעל בני יששכר זי"ע, - אבי אביו היה ר' שמחה אב"ד לאנצהוט, בנו של הה"ק ר' אלעזר הנ"ל, - והוא ואביו דרו ג"כ בלאנצהוט), כי מרן הק' בעל זרע קודש מראפשיטץ זי"ע נסע פעם אחת דרך לאנצהוט ואמר שהאוויר כאן הוא טוב, וטוב לישכב שם אחר מאה ועשרים שנה, ובעת שנחלה במחלתו האחרונה בראפשיטץ, כתב אליו מכתב הה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע בהכנעה גדולה כידוע, וביקש אותו שלא יסע ללאנצהוט. [וזה לשון קדשו של הה"ק מזידיטשוב במכתבו: ..והנה ידידי הגם אשר בודאי מחלה אני פני ק-ל ואוחילה לו אשר כבודו ישיג רפואתו בקרוב אצל הרופא בלאנצהויט כאשר ראיתי במכתבו, אמנם ידידי דעתי הקלושה נוטה יותר אשר אם אפשר והיכולת בידו לנסוע לק' לבוב יותר טוב וקרוב ופשוט אשר הוחזק המקום לרפואת צדיקים אשר ידעתי מאז ומקדם, ויש לי בזה טעם כמוס אשר אין להעלות על הכתב, האמנם אשר בטחוני חזק בה' אלקי ישראל, ומצפה אני לישועתו ורפואתו בקרוב ולא יצטרך לשום רופא בו"ד וה' ירפאהו ברוב וגודל חסדו בכבודו ובעצמו.. (נדפס במילואו בס' ילקוט עטרת צבי דף שנה"ו)].

אבל נסתבב שהובילו אותו לרישא אל רופא גדול, והרופא לא היה בביתו, ואמר מרן מראפשיטץ שיובילו אותו ללאנצהוט כי שם דר הגראף פאטאצקי, ולו יש בודאי רופא טוב, וכשבאו ללאנצהוט הורע מצב הה"ק מראפשיטץ, ואח"כ התחיל הגסיסה ר"ל, ונתארך זמן הגסיסה, ופתאום בא ללאנצהוט הגה"ק בעל בני יששכר זי"ע כי שמע ממחלת מרן מראפשיטץ זי"ע, וכשבא לחדרו אמר הבני יששכר שהרחמנות גדול מאוד, אבל בעו"ה אי אפשר להושיע עוד, וכשיצא שמע שהתחיל זמן יציאת נשמה הקדושה, ובחדר החולה התחילו לומר נשמת כל חי, והלך הבני יששכר בחזרה, והתחיל בצעקה לומר השירה של אז ישיר, ורמז מרן הק' מראפשיטץ זי"ע באצבעו שיאמרו השירה כאשר אמר הבני יששכר, ואמרו כולם השירה ואז נסתלק זי"ע.

והטהרה היה בחדר החיצון של הביהכנ"ס (שוהל) הנקרא פאלי"ש, ובשעת טהרה עמדו אצל הפתח מבחוץ, הבני יששכר, והה"ק ר"ש מיערוסלאוו ז"ל, שעונים בראשם על מקליהם, וכשהולכו לחוץ את המטה הקדושה, הלך הבני יששכר ללוות את המטה, ואחר שהלך איזה פסיעות עמד, ואמר שאין לו מה ללוות עוד, כי הנשמה הקדושה כבר הוא על מכונה למעלה במקום גבוה, ולא הלך יותר.

ובלאנצהוט היה אוהל למרן הק' מראפשיטץ זי"ע, ובניו לא שכבו שם, ופ"א היה הה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע בלאנצהוט, ובא אליו אביו הק' מראפשיטץ זי"ע בחלום ואמר לו שאינו מרגיש בטוב כ"כ לישכב שם יחידי, ותיכף ומיד נסע הה"ק מדזיקוב מהעיר, ולא בא לשם עוד. (מתוך כתבי הגה"צ אב"ד סאמבאטהעלי זצוק"ל)

עוד סיפר הרבי מטיסמעניץ, כי למרן מראפשיטץ זי"ע היה קצת הקפדה על הבני יששכר על שהתחיל להתנהג ברכנות ואדמורו"ת בהיותו צעיר לימים, ואמר שהוא חושש שייזק לו לאריכות ימים, וכן היה שנסתלק הבני"ש בשנות ה' שלו. (מכת"י הנ"ל)

עוד סיפר לי הרב מטיסמעניץ, כי זקיניו הגה"ק בעל בני יששכר זי"ע היה לו ח"י שיעורים קודם תפלת שחרית, ואחד מהם היה לכתוב חידושי תורה, והיה מקפיד להתפלל שחרית בזמנו. [וראה בס' ויגד משה (ר"פ ויחי) שפעם הלך הבני יששכר בשוק וראה זקני עם הארץ עומדים שם בראש כל חוצות ומדברים שיחה בטילה, ושאל אותם על מה זה, ואמרו לו שעושים ככה 'דיא צייט ציא פארטרייבן, ענה להם הבני"ש שיבריחו את הזמן אליו כי לו הזמן קצר מאוד]. (מכת"י הנ"ל)

עוד סיפר לי הרב מטיסמעניץ, שהגה"ק בעל בני יששכר זי"ע מתחילה לא כתב חד"ת, אבל איזדמן שאמר

פ"א למשרתת שלו שתביא לו מחנות איזה דבר מאכל, והביאה לו נייר של כתיבה, ושוב פ"א אמר לה שתביא איזה דבר מהחנות, והביאה לו דיו, אז אמר שנראה כי מן השמים רוצים שיכתוב חד"ת, ואז התחיל לכתוב. [ושמענו מכ"ק מרן שליט"א ששמע מפי הגה"ק מצאנו קלויזענבורג זצוק"ל שזקיניו הגה"ק הבני יששכר זי"ע חי כותב חידו"ת הרבה מאוד כידוע, והיה רגיל לכתוב ממש עד עת כניסת השבת, ואז היתה שביתת קולמוסו].

(מכת"י הנ"ל)

*

סיפר לי הה"צ רבי יחזקאל שרגא האלבערשטאם (שליט"א) [זצ"ל] הרבי מגארליץ פה, כי בעצמו שמע מאיש זקן אחד שסיפר לאביו הה"צ רבי אלישע האב"ד גארליץ זצ"ל (שהיה בנו של הה"ק רבי ברוך מגארליץ זצ"ל), שהיה בעצמו בשעת מעשה, שפ"א בפורים קרא מרן הגה"ק בעמח"ס בני יששכר זי"ע לאיש פשוט עם הארץ, מבין האנשים שהיו אצלו, וצוה עליו שיעמוד על השולחן לומר איזה מילתא דבדיחותא לכבוד פורים, ואמר לו האיש כי הוא אינו ברחן, ושאל אותו מרן ז"ל אולי תוכל לנגן איזה דבר, והשיב האיש שאינו יכול לנגן רק ה'אשת חיל' בניגון שהרבי מנגן, והשיב מרן שטוב הדבר, ועמד על השולחן לנגן זאת, ומחמת שהיה עם הארץ סידר הפסוקים והתיבות בערבוביא, וכשהגיע לואת עלית על כולנה, שקר החץ וכו', אמר כך (עם הניגון של הרבי) ואת עלית על, טאטע זיסער, כולנה שקר..., ושחק מאוד הבני יששכר ז"ל, ואמר לו שיכול כבר לירד מהשולחן וכבר אמר די, כי לא רציני רק לשמוע דברים הללו, ותו לא מידי, ודי למבין, זכותו יגן עלינו.

(הגה"צ אב"ד סאמבאטהעלי זצוק"ל, בהקדמה לס' נחלי בינה לפורים עמ' שע)

*

הנה ידוע דברי מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע שטוב יותר ללמוד בספר אגרא

המשך מעמוד ה'

דכלה מהס' בני יששכר, ואמר בטעמו כיון שספרו אגרא דכלה הם הדיבורים שאמר לרבים המסתופפים בצלו, ויש בהם כח מיוחד לעורר הלב לעבודת ה'. וכנראה כוונתו שאעפ"י שוודאי גם בספרו בני יששכר ישנם דברי תורה שהשמיע לרבים, מ"מ יש בהם גם תוספת דברים שסידרם על סדר החדשים והמועדים. ועל דרך זה שמעתי מדודי הגה"צ אב"ד קאטמון זצ"ל ששמע מא' מבני הגה"ק משאמלויא זצ"ל, שבעת שסידר את ספרו 'טיול בפרדס' לקט הרבה מדברי תורתו וסידרם על סדר הענינים, ושאל אותו בנו שהלא שמע ממנו חידושים מתוקים ביותר, ומדוע לא כללם גם הם בתוך ספרו הלזו, וענהו שנתן דין קדימה לדברי תורה שהשמיע לרבים, שיש בהם חשיבות יותר.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בליל שב"ק שמות תשע"א לפ"ק)

גב. יצויין בכאן מה שכתב הגה"צ רבי יעקב יצחק ניימאן זצ"ל אב"ד בעלזא מאנטריאל במכתבו אל כ"ק רבינו שליט"א (ח"י טבת תשס"א) בתוה"ד: והנני בזה בתודה רבה וגדולה על מה שהדר"ג כבדני בספרו שמאד חשובים אצלי, ונוסף לזה שהדברים חשובים מאד שנאמרו לפני קהל רב. וכ"ק מו"ד בעל ויחי יוסף זצ"ל כתב בהקדמתו בשם מו"ח הרה"ג זצ"ל יעקב יחזקי' גרינוואלד זצ"ל הי"ד [אחיו של הערוה"ב] שמרן מהר"ד מבעלזא

ז"ע החשיב מאד ספר אגרא דכלה יותר מבני יששכר לפי שנאמרו ברבים לפני בני ישראל.

*

סיפר הגה"צ רבי אליעזר פיש זצ"ל אב"ד סאלקא, שכאשר נסע הגה"ק בעל בני יששכר ז"ע לעיר מונקאטש (שבמדינת אונגאריין), הלך לקבל ברכת פרידה מאת הגה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב ז"ע, ואמר לו העט"צ שאין ליסע למקום רק אם מכירין את השר שלמעלה ממדינה ההוא, ובכן שאל אותו אם מכיר את השר ממדינת אונגאריין, והשיב לו הבני יששכר שמכיר אותו ויש לו מכנסים אדומים, ורושם על מצחו, ואמר לו העט"צ שאכן כן הוא, ואת הרושם על מצחו אני עשיתי לו.

והוסיף רבינו שליט"א על עובדא זו:

בעת שהייתי נוסע לשבות בשבתות קודש בצל הגה"ק מצאנו קלויזענבורג ז"ע ביוניאן סיטי, סעדתי את סעודות שב"ק בביתו יחד עם חתנו האדמו"ר מזוועהיל שליט"א (הגה"ק זצ"ל לא נכח שם כאשר היה עורך אח"כ את שולחנו ברכים), ופע"א הייתי נוכח שם בליל שב"ק אחר התפילה בעת שבא לאחל גוט שבת להרבנית, ושאלה אותו הרבנית לחוות דעתו על מה שקרה כשבוע זו עם נכדם הילדה בהיותה בכית הספר, שא' מהילדות בתוך הכתה באת

לבית הספר בעוד שהיא לבושה בבגד אדום, והנכדה הוכיחה אותה בזה לאמר: שיודיש קינד אינה הולכת לבושה בבגדים אדומים, וענתה הילדה לאמר: שיודיש קינד אינה מביישת את אחרים ברכים. ושאלה הרבנית לדעת הצדק עם מי. וענה לה הגה"ק במענה פיו: הנה מובא בשו"ע (יר"ד סי' קע"ח) שאין ללבוש בגדים אדומים משום פריצותא, ולפי טעם זה בילדה קטנה שאין שייך טעם זה היתה מתרת ללבוש, אולם כבר העירו רבותינו שטעם נוספת יש בענין זה, והוא מפני שהס"מ לבוש בבגדים בצבע אדום, וכך מצינו שהחז"לים של רוסיא ובני ישמעאל ג"כ הולכים לבושים בצבע זו (ראה בדרשות חתם סופר לשבחה"ג שנת תק"ע ד"ה הנה טעם, ובהערה שם מהגר"י"ג שטערן זצ"ל: 'שמעתי ממו"ח הרב ר' שלמה אלכסנדרי סופר ז"ל שרבינו ז"ע הקפיד מאוד ומאס ושנוי היה בעיניו מלבושים בצבע אדום, ולא יראה ולא ימצא בביתו הקדוש ע"ש), ומשום כך אין ראוי ללבוש בגדים כאלו בכלל אף לתינוק בן יומו, ולכך אמר לנכדתו שצדקה בזה במה שהוכיחה לומר שיודיש קינד אינה הולכת במלבוש כזה, אולם סיים בדבריו שגם הילדה האחרת צודקת בדבריה, שאף שיש להוכיח, אבל צריך להיות באופן צנוע ולא ברכים, כמאמר הכתוב הזוכ תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א,

בסעודת מלוה מלכה מוצש"ק בלק תשס"ח)

להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים

יזכור תמיד דברי הרמב"ם (ה' דעות ו-ב) דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדיעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחבריו ונוהג כאנשי מדינתו. לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם וכו', הוא ששלמה אומר הולך את חכמים יחכם (משלי יג-כ) וגו'. ומצות עשה להדבק בחכמים ותלמידיהם כדי ללמוד ממעשיהם, כענין שנאמר (דברים י-כ) ובו תדבק, וכי אפשר לאדם להדבק בשכינה, אלא כך אמרו חכמים בפירוש מצוה זו, הדבק בחכמים ותלמידיהם. לפיכך צריך אדם להשתדל שישא בת תלמיד חכם, וישא בתו לתלמיד חכם, ולאכול ולשתות עם תלמידי חכמים, ולעשות פרקמטיא לתלמיד חכם, ולהתחבר להן בכל מיני חיבור שנאמר (שם יא-כב) ולדבקה בו. וכן צו חכמים (אבות א-ד) ואמרו, והוי מתאבק בעפר רגליהם ושותה בצמא את דבריהם עכל"ק. יש להרגיל עצמו ובני ביתו שיסובבו עצמם אצל חכמי תורה וצדיקים, כי הרבה יראת שמים קולט האדם מזה. וכמו שאמרו בפרקי דרבי אליעזר (פרק כה) שזה דומה לאדם שנכנס לבית המרקחים, אף על פי שלא לקח ולא נתן כלום, מכל מקום ריח טוב לקח והוציא עמו ע"כ. יתכן שיאמרו כי היו מקומות שלא התנהגו להרגיל את בני הבית להסתופף בחצרות הצדיקים, אלא כל אחד התחנך בבית אבותיו. יש לידע כי יש לנו היום דורות שונות ממה שהיו מלפנים. לא היתה תקופה בישראל, שיהא דבר זה נחוץ כל כך כמו בימינו, בדרך כלל נתגדל האדם בבית אבותיו, מקום של תורה וחמימות, ולא ראה ולא ידע כל כך מזוהמת העולם. אבל היום, שהבנים לא מקבלים הרבה מבית אבותיהם, וקולטין ריח רע מבחוץ. החוב מוטל על האדם לדבק עצמו ובני ביתו ליכנס לבית הבושם, וזה לעומת זה עשה האלקים. והאומר שלא הורגל כן מבית אבותיו, יש להשיב לו, כי גם ראיית הזוהמא כמו בזמנינו לא היה בבית אבותיו. ואין ספק כי מי שמגדל בנו על דרך זה, יראה פירות טובים. וצריכין היום הרבה סייעתא דשמיא שיהיה לו פשוטע ערליכע קינדער, אפשר להיות לו בנים תלמידי חכמים, לומדים בישיבה ויש להם כשרונות, אבל שיהיו אמת'דיג ערליך, ולבו יבער לה', ויהיה לו מסירת נפש לתורה ולמצוות, צריך להסתופף אצל יראי ה'.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, דרשת ז' אדר תשנ"ח לפ"ק)

יודעי העתים

בענין מנהג ניטל

מכת"י הגה"צ רבי משה יהודה כ"ץ זצוק"ל הי"ד
בעל ויגד משה*

בכנופיא, וישארו בביתם בלילה הזה. וראיתי בטעמי המנהגים (ליקוטים אות יט) שהביא כן בשם ליקומי הפרדס. ובאמת גם כהיום הונהג אצלם שהכומר דורש להם דברי חידודין נגד היהודים. אבל עם כל זה מה שהונהג דרך בחצי הלילה ראשונה אינם לומדים אכתי צריך ביאור, וגם למה נמנעין גם ללמוד ביחידות.

והביא עוד שם בשם הגה"ק בעל בני יששכר שאמר, משום דבאותו הלילה נהרג אותו האיש שהוא קליפת עורב וכו' עש"ה (הובא בספרו רגל ישרה אות י'). אבל יפלא דהריגתו לא היה בלילה זה, והלא בערב פסח היתה עיין בסנהדרין (מג.) עש"ה. וכן ראיתי בסיפור המעשה שהיה אצל החתם סופר, ויש עליו גם הגהות מהחתם סופר², ושם כתב שהרגוהו בערב פסח לקיים וכל העם ישמעו וייראו עש"ה. [ולפ"ד ה' מזה בא שהנוצרים אומרים שישראל מערבין דם בהמצות שקוראין עלילת דם].

אבל יראה דבאותו הלילה נולד, וכן מקובל אצלם, ואם כן יתכנו שפיר דברי הבני יששכר הנ"ל. ועיין בשו"ע (סימן תקפ"ב) במ' מבת היו מתענים לא נודע איזה צרה אירע בו. וראיתי בספר תוספת חרשים על המגילת תענית, ששמע מגדול, דתענית הזה הוא משום דאז נולד אותו האיש עש"ה. וי"ל דמהאי טעמא לא גילו את הדבר שלא לעורר שנאתם עלינו. ועיין בתענית (כ"ז:): דאנשי המשמר לא היו מתענין ביום א' בשבוע מפני הגוים, ופרש"י שעושין אותו יום חג, וכי חזי דמתענין אתי לידי סכנה. ועיין באשכול (ח"ב דף ט) שהביא בא' לא היו מתענין ר"י אומר מפני הנוצרים ע"ש. ועיין בהכת"י הנ"ל שכתב דמטעם זה הם שובתים ביום א', משום דאותו האיש נולד באותו היום. על כל פנים לא היו יכולים לגלות טעם וסיבה של התענית.

והחתם סופר אמר הטעם, משום דנהוג אצלם לילך בחצות הלילה לבית תיפלה שלהם, וכדי שלא יהיה קטרוג איך ישראל ישינים בעת ההוא, לכן תיקנו לנו קדמונינו לבל ללמוד בחצי הלילה הא', וממילא ישנו התלמידי חכמים

המשך בעמוד ח'

ניטל¹. מה שנוהגין שלא ללמוד בליל שקודם התקופה, ונקרא כפי הבריות ניטל, עיין בערוגת הבשם (פרשת שמות בסוף הפרשה) שהביא בשם הגה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זצ"ל, שאמר בשם הגה"ש העליר זצ"ל רב דצפת, שהפסוק (תהלים קיט-קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך, הוא בנימט' במכוון 'זו שעה שתקופת טבת נופלת בו' ע"כ. הגה יראה דדייקו בשעה שהתקופה נופלת בו, אז יש להמנע מהלימוד.

והוא כעין מה שנוהגין שלא לשתות מים שהיו בתלוש בשעת התקופה, והובא בב"י (או"ח סימן תנ"ה) דיש סכנה בדבר עש"ה. ובש"ך (יו"ד סימן קמ"ו סעיף ה') דטיפת דם נופלת בין תקופה לתקופה. ושמעתי איך שאצל זקני [רבי יוסף דוד הורוויץ ז"ל] חותן מו"ז הגאון [משאמלויא] (שליש"א) [זצוק"ל הי"ד], כשהיה דר בליסקא, אירע פעם אחת ששכחו להניח ברזל על חמאה שהיה במרתף, ולאחר התקופה כשהביאו לבית ראו שיש איזה חוט אדום היוצא לחוץ מהחמאה ומשכוהו, אבל כל מה שהמשיכו היה חוט בא ולא היה לזה סוף, ושאלו לרבן הגה"ק [מליסקא] ז"ל, ושאל תיכף אם לא שכחו להניח עליו ברזל בשעת התקופה, וצוה לבל יאכלוהו.

אבל שלא ללמוד בעת התקופה לא שמענו, ועיין במג"א (סימן תנ"ה סק"ז) שכתב שאין לשפוך מים שלנו מכח התקופה דשומר מצוה לא ידע דבר רע. הגם דכמצות אינן מצוה כל כך רק אותן הצריכין לסדר לקיים בערב תאכלו מצות, אפילו הכי אין בית מיחוש, כל שכן ללמוד בוודאי דלא הוי לן למיחוש. ואדרבה הרי אמרו חז"ל (ברכות ה.) כל העוסק בתורה יסורין ומזיקין בדילין ממנו שנאמר (איוב ה-ה) ובני רשף יגביהו עוף עש"ה. וגם לא שמעתי נוהגין כן רק בלילה שלפני התקופה, אבל בשעה שהתקופה נופלת לא שמענו.

ויותר מקובל מה שאומרים העולם שהיה אז כימי קדם לחק להנוצרים להכות את היהודים כל מי שמצאו אותו בחוץ, לכן ביטלו בית המדרש, וגזרו חכמי הדור שלא ילמדו

- א. רואה לראשונה אור הדפוס מעצם כתב ידו ספר ויגד משה על ענינים שונים, ונמצא כעת בשלבי העריכה ע"י מכון מעדני מלך.
- ב. הגה בזמן מנהג ניטל ישנם חילוקי מנהגים, יש ששומרים המנהג בליל כ"ה לדצמבר, ויש ששומרים אותו באור ליום ז' לינואר, ושורש הדברים תלוי בחשבון הלוחות למספרם ואכמ"ל. וכ"ק רבינו שליט"א עפ"י מנהג אבותיו נוהג להחזיק ב' הניטלים מצאה"כ עד חצות הלילה.
- ג. לע"ע לא ידענו כוונתו בבירור.

המשך מעמוד ז'

בחצי הלילה הראשון, ויקומו בחצות הלילה לעבודתם עבודת הבורא, וממילא יתבטל הקטרוג. ולו נדפסה באיגרות סופרים שנדפס מחדש (מכתב ב') עש"ה^ד.

ויש לומר דזה נרמז היטב בהקרא הנ"ל, עת לעשות לה', דבאמת אי אפשר לעשות עת ללמוד תורה, הלא כל העתים הם מקודשים לתורה, כמאמר הכתוב והגית בה יומם ולילה. ועיין בגמ' (מנחות צט:): דרך בשעה שאינו יום ואינו לילה אז הוא פטור מלימוד התורה. אבל בלילה הזה שאז אינן לומדין, והיה רשאי לנהוג כמנהגו לישון באיזה שעות בלילה, והוא מקדים את עצמו כדי שיוכל לעמוד באשמורת, נמצא עושה עת לה'. וזה עת לעשות לה', וזהו בשעה שהפרו תורתך, שתיקנו לנו לכל נלמוד בו והבן.

ואולי מה שאמרו חז"ל (עירובין סה) לא איברי לילה אלא לשינתא, קאי אלילה זה, דבשאר לילות הלא אדרבה כבר כתב הרמב"ם (הל' ת"ת פ"ג ה"ג) והובא בשו"ע הל' תלמוד תורה (יו"ד ס' רמ"ו ס"ג) אין אדם לומד רוב חכמתו אלא בלילה, ולפיכך יזהר שלא יאבד אף אחת מהם בשיחה במילה ובשינה, אבל לילה זו רשאי לישן בה.

ושמעתי מחסיד אחד ששמע מפ"ק אדמו"ר [מהרי"ד] מבעלזא ז"ל, שאמר בטעם שאינן לומדים, כי באמת חקרו הקדמונים איך אפשר לקיים מצות תלמוד תורה, הלא צריך לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד, ובשעת הלימוד הרי הוא מוכרח להפסיק דביקותו, וכתבו דאמרו על זה עצה, שבאמצע הלימוד יפסיק כמו רגע להרהר באחדות הבורא ב"ה, ויחזור ללימודו. אבל בלילה זה אינו די בכך, רק צריך להיות כל הלילה דבוק בהש"ת, עכד"ה. וזה נרמז בקרא הנ"ל, עת לעשות לה', רצה לומר להיות דבוק בהש"ת, והוא בשעה שהפרו תורתך והבן.

ואולי נשאר מנהג זה מימי הפרסים שהיה להם יום חג שלא הניחו אש אלא בבית עבודה זרה שלהם, כמבואר ברש"י (שבת כ"ט:): במתני' דמכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני נכרים. ושם (דף כא:): ובשעת סכנה מניחו על שלחנו ודיו, פרש"י ג"כ כן. ואיתא בתוס' שם (ד"ה ובשעת) שלא היו מחפשים כל כך בבתים, ולכן כבתי המדרשות שהיה מקום ועד לתלמידי חכמים ונעורים שם תמיד, ודאי לא היו מניחין להאיר שם. ועיין בהגהות מהר"ץ חיות (גיטין יז.) שהיו עובדים לאור עש"ה, ואינו מספיק.

ד. סיפר ב"ק מרן רבינו שליט"א ששמע מפי אביו הגה"צ אבד"ק סאמבאטהעלי זצ"ל שפעם שח לו הגאון רבי משה פארהאנד זצ"ל אבד"ק מאקאווע יצ"ו, שאירע פעם אצל רבו הגה"ק רבי שמואל עהרענפעלד זצ"ל בעל חתן סופר, בהגיע ליל התקופה שקורין ניטל נאכט, חשש לביטול תורה דרבים של בני ישיבתו, ולא רצה לוותר על השיעור הקבוע שלמד עמהם. לאור זאת אמר להם יום אחד שמצא עצה לדבר, והוא עפ"י המבואר בשו"ע (סי' רל"ב ס"ב) בדברים האסורים לעשות לפני תפלת מנחה, דאם התחיל באחת מהם בהיתר אינו מפסיק וכו'. ודבר זה יועיל גם לעניננו, דהיינו שיתחיל ללמוד לפנייהם את השיעור לפני נטות צללי ערב, ובהגיע ליל ניטל שוב לא יצטרך להפסיק. ואכן גמר בלבו לעשות כן, ולשנות זמן השיעור של לפני הצהריים, ללמדו שעות אחר הצהריים, כדי שיוכל להמשיכו עד תוך הלילה. אמנם בנתיים נודע הדבר לאמו הצדיקת מרת הינדל ע"ה בתו של מרן החתם סופר זי"ע, ובאתה לפניו ואמרה: תדע נאמנה שגם אבי זצ"ל היה די מחמיר על ביטול תורה דרבים, ועכ"ז בכל שנה ושנה עת הגיע ניטל נאכט, היה מבטלים את הלימוד בשיבתו, ואין עליך להיות מחמיר יותר ממנו. ואכן סכיר וקיבל דבריה, ואת סדר הלימוד בטלו בלילה ההוא (הובא בס' אמרי דבש עמ' קצח).

על ידי התאספות בני ישראל נתרבה הקדושה

לא תאספון לתת תבן לעם. הנה זה רבות בשנים אשר שמעתי בשם צדיק אחד [ומתאמרא בשם הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע] אשר לא תאספון רצונו לומר לא תאספון מל' אסיפה. והכוונה שהגזירה היתה שלא יתאספו בני ישראל יחד, כי נודע אשר על ידי התאספות בני ישראל נתרבה הקדושה, והיה ירא שעל ידי זה יהיה הגאולה. לכן גזר שלא יתאספו יחד כדי שלא יצמח מזה הגאולה. וכמו ששמעתי גם כן בשם צדיקים, במה שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין לט.). כל בי עשרה שכינתא שריא, רוצה לומר שריא הוא לשון התרה מלשון שרי ואסיר, והכוונה כי נודע שהשכינה קשורה עמנו בגלות, כטעם עמו אנכי בצרה, וכל בי עשרה ר"ל כאשר מתאספין יחד עשרה אנשים מישראל נתעלה הקדושה, ושכינתא שריא ר"ל שניתר קשר שלה ומתעלית על ידי התאספות ישראל.

וזה שהיה ירא פרעה גם כן שעל ידי שיתאספו ישראל יחדיו עיי"ז יהיה הגאולה וכמו שמצינו במדרש (פ"ה, כב) על כן הם צועקים לאמר וגו' תכבד העבודה על האנשים, מלמד שהיו בידן מגילות שהיו משתעשעין בהן משבת לשבת לומר שהקב"ה גואלן לפי שהיו נוהגין בשבת אמר להם פרעה תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו וגו' אל יהו משתעשעין ואל יהו נפישין ביום השבת עכ"ל המדרש, הרי כי היה ירא שלא יתאספו יחדיו ביום השבת, כדי שלא יצמח מזה הגאולה ונמצא נכונים למבין גם דברי הצדיק הנ"ל שאמר לא תאספון הוא לשון אסיפה, והגזירה שלא יתאספו רק יפוצו לקושש תבן.

(אמרי יוסף בפרשתינו)

עת כנוס

ההסתופפות בצל צדיקים ביום שבת קודש

ללכת אל החכמים לשמוע דברי ה'

בפסוק זכור את יום השבת לקדשו. ומעם לקדשו, שיהא זכרונו בו להיותו קדוש בעינינו, כמו שאמר (ישעי' נה) וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד. והמעם, שתהא השביתה בעינינו בעבור שהוא יום קדוש, להפנות בו מעסקי המחשבות בהבלי הזמנים, ולתת בו עונג לנפשותינו בדרכי ה', וללכת אל החכמים והנביאים לשמוע דבר ה', כמו שנאמר (מלכים ב, ד) מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת, שהיה דרכם כן, וכן אמרו רז"ל (ר"ה טו:) מכלל דבחודש ושבת בעי למיזל.

(רמב"ן שמות כ, ח)

עיקר האסיפה הוא בשבת

הנה מצאנו וראינו בכל דור ודור גם בדורות הללו, כשיש צדיק בדור שמקדש עצמו ומזדקך עצמו בכל אופני הקדושה, ועוסק תמיד בתורה ובתפילה ובמצוות ובמעשים טובים לשם פעלם לה' לבדו, לזה האיש נאספים בכל דור ודור אסיפת חבירים הרבה לשמוע ממנו תורת ה', ועצות טובות לעבודת הבורא ברוך הוא ושאר ענינים ולתפילה גם כן, מחמת שהצדיק הזה מאיר עיניהם בכמה ענינים איך לעבוד ה' באמת ובהתלהבות, ומעורר אותם לתשובה שלימה. וכך היה נהוג בימי התנאים ואמוראים שהיה להם ישיבות גדולות, וזמן אסיפה בשבתא דריגלא לדרוש להם התורה ודרכי ה' באמת, כידוע מדברי חז"ל בתלמוד בכמה מקומות בבבא מציעא ובבא בתרא, ועיקר האסיפה היה בשבת, כי בשבת יש להצדיק הזה קדושה גדולה והשגות גדולות בתורה ומוסר, ויכול להורות לעם ה' דרכי ה' על פי דיבורו הקדוש וטוב. ולזה הצדיק יש לו אסיפה וקבוצת חבירים כמעט בכל שבת ושבת אנשים וחבירים אחרים, כי שבת נקרא שבת מלכתא פה תורה שבעל פה קרינן לה, רצ"ל כנ"ל שכל צדיק שמקדש פיו ולשונו בתורה ובתפילה, אזי יש לו בשבת כח כפה לפרש תורה שבעל פה על פי תורה שבכתב.

(מאור ושמש ר"פ ויקהל)

אין מילת הלב בלא שבת

בשתרצה לקרב עצמך אל צדיק אחד, אזי תבא אצלו בשבת דייקא, ואזי יכול להיות התקרבות גדול, והמעם לכל זה הוא על דרך הכתוב ומלתם את ערלת לבבכם, ואין מילה בלא שבת [באמצע] וד"ל.

(אהבת שלום פ' שופטים)

הארת מעם השבת באסיפת ידידים אצל הצדיק

יש לרמוז מה שנאמר פר' מועדים ורגלים אחר סמיכת יהושע ע"י משה הוא לפי אמרם ז"ל (ר"ה טו:) חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, כי העבדות בתורה ותפילה בימות החול יכול כל אחד גם בביתו לעשות, אבל הארת מעם שבת ורגל א"א רק באסיפת ידידים יראי השם אצל הצדיק וראש הדור. לזאת באם לא היה נתמנה לראש ורבי לכל דור ודור לא היה אפשר ליתן ולצוות כלל על מועדים ורגלים, רק לאחר תפילת משה שלא תהי' עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה, ותפילתו היה עד סוף כל הדורות, ע"כ נאמר אחר כך פרשת רגלים לנסוע להצדיקים וירגישו מעם רגלים.

(אמרי נועם פ' פנחס)

יום השבת מועיל להבנעה לשמוע דברי מוסר והדרבה

עיקר הקבלה שיוכל התלמיד לקבל מרבו היא רק כאשר מיכף כיף תחת רבו, וכשביטל את עצמו בביטול גמור יכול לקבל תורה מרבו, ולהכניס בלבו דברי קדושת רבו והביטול הזה הוא דבר קשה וכנ"ל, ועל ידי קדושת ואור שב"ק ויום טוב וראש חודש נעשה בטל, ויוכל להשרות בקרבו קדושת רבו.

(ישמח ישראל פ' קדושים)

הנסיעה להצדיק על יום שבת קודש

כפי כוונת הנסיעה אל הצדיק, כך הוא רואה ומכיר את הצדיק, והיינו כמו שאמר אאמו"ר [הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואלין] זצוק"ל בשם אא"ז [הרה"ק רבי יחזקאל מקאומיר] זצוק"ל על הכתוב ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני, ופירש רש"י להקיש נסיעתן לביאתן וכו', ואמר שכמו כן הוא בענין הנסיעה אל הצדיקים, כפי נסיעתו אל הצדיק, כך ביאתו וכך חזירתו לביתו וכן חזור חלילה עכ"ל.

והענין כי אחר כוונת הלב הן הן הדברים, ולכן כפי כוונת הנסיעה כך הוא רואה ומרגיש מעם בהנסיעה, והוא כי בוודאי אינו דומה הנוסע אל הצדיק בימות החול במבוקש הפרנסה וכדומה, להנוסע אל הצדיק על שבת קודש במבוקש עבודת הבורא, שהוא רואה ומכיר באופן אחר כמובן, ובפרט כשהוא סועד עם הצדיק בסעודת שבת קודש, שהוא טועם ומרגיש קדושה יתירה..

המשך בעמוד י'

המשך מעמוד ט'

רבוא הוא שהמעין עוה"ב של הרבי הוא יותר מהעוה"ב של החסיד.

(מזקנים אתבונן ח"א עמ' קעט)

מעלת ריבוי העם אצל הצדיק

הרה"ק רבי יעקב צבי מפאריסוב זי"ע לא היה דעתו נוחה מבני אדם שנוסעין להרבי דוקא בזמן שהעולם מועט, ואמר: אדרבה שטוב יותר כשהעולם גדול, וכמאמר העולם 'מיון סוחרים מיון גליק' [היינו כשיש יותר סוחרים מצוי יותר האושר והצלחה].

(דרך צדיקים, פ"ה אות לו)

ברב עם הדרת מלך

ראיתי בספר מבא דשמואל (לכ"ק אדמו"ר רש"צ מספינקא זצ"ל, בהקדמת בן המחבר), שפעם אחת התקבצו אליו צבור גדול יותר מן הרגיל בכל שבת ושבת, ובגמר שלחנו הטהור כשחזר לביתו, אמר ידוע הוא כפי העולם המאמר (משלי יד-כה) ברוב עם הדרת מלך, ומפרשים שהוא בדרך כבוד והדר למלך מלכי המלכים הקב"ה כשיש רוב עם, אבל כהיום הבנתי פירוש אחר, ויש לומר שהדרת מלך הוא מלשון דירה, והיינו שבמקום שיש רוב עם, שם דר המלך, ועל ידי זה אפשר להרגיש התרוממות הנפש ביותר. והוסף לומר שמה שזכה בליל שבת זו על ידי שהיה אצלו רוב עם, לא היה יכול להרגיש בשום פנים ואופן אם היה מעריך שלחנו בביתו בזעיר אנפין ובמיעוט הנאספים.

והראה לפניו בנו מאמר מוקינו בעל המלבוש לשבת ויום טוב זצ"ל, שמביא כעין זה במאמרי פסח על המשנה (פסחים ה-ו) בענין קריאת ההלל, שהכת השלישית שבאו לעזרה להקריב פסחיהם, לא הגיעו באמירת ההלל לאהבתי כי ישמע ה' וכו', מפני שהיה עמה מועטין. דנקט התנא דייקא לומר שלא הגיע לאהבתי וכו', כדי לרמוז שלא היה יכול להיות אהבת השי"ת כל כך באותה חבורה, מפני שהיה עמה מועטין, וזה שאמרו לא הגיעו לאהבתי וכו' עכ"ל. והיינו כנזכר לעיל שברוב עם אז המלך מלכי המלכים הקב"ה דר שם ביותר התגלות, ויכולין לבוא מזה ליותר התעלות והתרוממות הנפש. וסיפר לי אאמו"ר זצ"ל ששמע מב' צדיקי אמת שתכונת נפשם היה דומין זה לזה, ואף על פי כן זכה אחד לעלות ולהתגדל הרבה יותר מחבירו, וזה היה מחמת ב' סיבות, האחד הוא מקדושת אבותיו שהיה מגדולי היחוס, ודבר זה הוא סיוע גדול להאדם, והב' הוא על ידי ההמון רב שנתקבצו אצלו וזכה להתעלות על ידם ע"כ. ואם כן בהתאסף יחד שבטי ישראל, אנו זוכים לבחי' של השראת השכינה, ברוב עם הדרת מלך.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א,

בכניסת השבת התוועדות (שבת שירה) תשע"א לפ"ק)

ואמר אא"ז זצוק"ל שעל כן נוסעים אל הצדיקים על שבת קודש, כי המה בהכנתם לשם קדושת שבת ממושיכים שמא דקודשא בריך הוא בתוך הסעודת שבת כנ"ל, ועל ידי שאוכלים על שלחנם לשם שמים ומכניסים קדושת שבת שמא דקודשא בריך הוא לתוך מעיהם, המה נוסעים ומתברכים בכל הטוב. וכל זה הוא במי שנותן דעתו לזה שרוצה לאכול אצל הצדיק להכניס בתוך מעיו הקדושה של שבת כאמור, אבל מי שתאב לאכול אכילה גסה גשמיית הגם שאוכל סעודת שבת אצל הצדיק אינו מתפעל כלל על ידי זה עכ"ל. (דברי ישראל פ' מקץ)

תענוג מעין עולם הבא

זכרני שפעם לאחר חתונתי עזבתי את ביתי על שבת א' כדי להיות משובתי שבת אצל א' ערליכער יו"ד מהפריערדיגע צדיקים, וכאשר חזרתי למעוני כעבור יום השבת אמרתי בביתי: 'איך וואונטש זיך נישט אין גן עדן צו האבן א בעסער'ן תענוג ווי איך האב געהאט דעם שבת', ואני חוזר לפניכם על זה, שכאשר אני נזכר מתענוג זה שזכיתי ליהנות מאור עבודת הצדיק, אני מרגיש לעצמי שאיני צריך תענוג יותר גדול מזה בגן עדן. ובעת שראיתי 'ערליכער יוד' איך שעובד את בוראו ודבוק בקונו ככל עת, ואיך שהוגה בתורת ד' וגם גדול עבודתו בתפילה, ורואים איך שעורך עבודתו בקודש משך יום השבת, ס'האט מיר דערהויבען והתענגתי מנועם זיו עבודתו.

שהיתי פעם אצל צדיק אחד בשב"ק פרשת שקלים, ובתוך דבריו משך ליל השבת האריך בדברי מוסר שצריך האדם לידע שכל הבלי העוה"ז לכלום נחשבים, וגינה בדבריו את תאוות המזון ורדיפת הון ועושר, וגם עורר על מה שהרבה אנשים נעשים פארבלענדעט עבור בצע כסף וכו', וכאשר שמעתי את דבריו ירדו הדברים לתוך חדרי לבי כל כך און איך בין אזוי איבערגענומען געווארן (אולי תשחקו ממני), עד שהייתי אז במדרגה כזו שכאשר ה' מונח לפני על השולחן סכום עצום של מיליאן דאללער לא הייתי ניגש כלל ללקחו ...

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בסעודת פורים תשס"ט לפ"ק)

מעין עולם הבא של הצדיק

מרן אדמו"ר הבית אברהם מסלאנים זי"ע סיפר שלהרה"ק רבי פנחס מקאריין זי"ע נראה חסיד אחד לאחר פטירתו, ושאלו רבי פנחס ווי גייט איהם אויבען, ואמר שהכל עצהיו"ט, אבער עם ביינקט מיר נאך אייערע שבתים. ואמר על זה מרן היסוד העבודה זי"ע כלום חידוש הוא, שם למעלה היחה לו את העוה"ב שלו בעצמו, וכאן היה לו את המעין עוה"ב של הרבי רבי פנחס, וכי

המשך מעמוד ד'

לאחר התיישבותו של הבת עין בעיה"ק צפת נפגש פעם עם השד"ר, נענה לו הבת עין ואמר: אכן את גודל מעלתה וקדושתה של ארץ ישראל מצאנו ראינו, ומרגישים את זה בכל פינות ומחנות. אבל מה שאמרתם שגם האבנים מזהירים כמרגליות, את זה לא מצאתי עדיין עד הנה, האם אכן הן הן הדברים. ענה לו השד"ר: מי שזוכה ועיניו זכות ונקיות, יכול לראותם... לימים - אחר עבודה עצומה בתורה ותפילה - פתח הרה"ק ואמר לחסידיו ברוב שמחה וחדוה, אכן זכיתי כעת לראות את זאת, ואוכל להעיד בפניכם כי אכן אבני ארץ הקודש הינם אבנים יקרות שמאירות כמרגליות ביופיים ונויים.

זוה"א תורת המסורה, 'וראיתם את הארץ מה היא', אם רוצה אתה לידע את גודל מעלת ארץ ישראל ועומק קדושתה. 'וראיתם על האבנים', זאת אפשר להכיר גם על האבנים הנמצאים בחוצות, שמאירים ומבהיקים בגודל קדושתם. אולם 'וראיתם אותן', כדי לזכות ולראות בקדושת האבנים. 'וזכרתם את כל מצות ה', אפשר רק ע"י שעוסקים ומטהרים את הנפש בקיום מצות ה'.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א,
באחד מביקוריו בארצינו הקדושה)

ויקרא אליו אלקים מתוך הסנה, ויאמר משה משה

ויאמר הנני (ג.ד).

וברש"י (בראשית כב, א) הנני, כך היא עניינתם של חסידים, לשון ענוה הוא ולשון זימון.

י"ל בדרך צחות, עפ"י מה ששמעתי מהגה"צ רבי יעקב יצחק ניימאן זצ"ל אב"ד בעלזא מאנטריאל, בעת שביקרתי בביתו כשנתמנתי לכהן פאר בקהלתינו קהל עדת יראים, ואמר לי אז בתוך הדברים, בהיות שהייתי משרת מלפנים ברבנות בק"ק במעלבוירן אויסטראליע, ואח"כ העתקתי מושבי להתמנות לאב"ד בק"ק בעלזא במאנטריאל, הנה אציע לפניכם ב' הדרכים בין הרב לאנשי קהילתו, הדרך של בעלי בתים בקהילה אשכנזית, והנהגתם של בעה"ב ואברכים בקהילה של חסידים.

בעיר מעלבוירן שהיתה קהלה אשכנזית כאשר רציתי לסדר דבר משהו בהקהילה או שאר דברים בצרכי הכלל, קראתי לא' מבעלי בתים מטובי הקהילה, היו מגיעים אלי לבושים בחליפה וכובע נאה ומסודרת, ובעת הכנסם אלי משתחוים כמה פעמים עד גשתם אלי, ושואלים לדעת צורך הקריאה. וכאשר אני מציע להם סדר הדברים, עונים אלי שהרב צריך להבין שדבר זה אינו תלוי בהם כ"כ, ואולי אין העת והזמן מוכשר כ"כ לזה, ושאר דיחויי דברים (בלשון כבוד), וכך תם ונשלם הענין.

מאידך פה במאנטריאל, כאשר אני קורא לאחד מבני הקהילה לסדר דבר מה, הוא מגיע אלי מיד לפעמים גם עם חליפה פתוחה ובלי הכובע, הוא אינו משתחוה כ"כ, רק שואל ואומר מה צריך הרב שיסדרו עבורו, ולמענה פי הוא אומר מיד, שאי"ה יסתדר הענין בעוד כמה דקות במוקדם האפשרי.

והן הן דברי חז"ל, הנני, כן הוא עניינתם של חסידים... לשון זימון ומוכן תיכף בלי שום שהיות, מזורזים לעשות באימה וביראה רצון קוראם.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א,
כשיעור אוהחה"ק ליל ששי פ' וירא תשע"ג לפ"ק)

כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא (ג.ה).

סיפר הגה"צ רבי רפאל זילבער זצ"ל אב"ד פריימאן, שדרכו של הגאון בעל לבושי מרדכי זצ"ל היתה ללמוד בכל לילה עד שעה מאוחרת, ובחורף היה קור גדול בבית, שלא היה בבית די עצים לחמם הבית, כאשר ראה תלמידו מרן רבינו בעל עזר מיהודה זצוק"ל את המצב, קיבל על עצמו להכין לרבו עצים שיוכל לישב על התורה ועל העבודה בהרחבת הדעת. לאחר החורף כשהגיע סוף הזמן, שאל רבו מי מן התלמידים הזמין לי עצים בחורף, ענו לו שהבחור מפאקש עזריאל יודא. כאשר עברו לפניו הבחורים לקבל ברכת פרידה וגם הוא ביניהם, אמר לו הלבושי מרדכי בוא עמי לחדרי, הוא החדר שהגאון רבי אברהם לייב (הקול אריה) למד שם, ואני רוצה לברכך במקום הזה. ואמר רבינו זצ"ל שתולה כל הצלחתו בברכת אותו צדיק.

(ארו בלבנון עמ' שע"ו, ששמע עובדא זו מפי מרן רבינו זצוק"ל.
וע"ע בהקדמת ס' עזר מיהודה בתולדות רבינו עמ' כג)

ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי ולא ישמעו

בקולי וגו', ויאמר השליכהו ארצה וישליכהו

ארצה ויהי לנחש (ד.ה-א).

ופירש"י ויהי לנחש, רמז לו שסיפר לשון הרע על ישראל ותפש אומנתו של נחש.

סיפר הר"ר יעקב משה רובין שיחי' שפעם עמד עם כ"ק רבינו בעל עזר מיהודה זצוק"ל בהדארמיטאר"י של הישיבה, וניגש הר"ר ישע"י גליק שיחי' [המענידזשער ביישיבה] ותינח צערו לפני רבינו על הבחורים ששברו וקלקלו כמה מנעולים (שלעסע"ר) בבנין הישיבה. נענה לו רבינו, שמע בני לאשר אני אומר לך, הנה **מורי ורבי בעל קרן לדוד זצ"ל** עמד פעם על ביאור הכתוב (דברים כג, ו) ולא אבה ה"א לשמוע אל בלעם, ויהפך ה"א לך את הקללה לברכה, ולכאורה מה איכפת לי' להקב"ה במה שבלעם מקללם, הלא בידו לבטל את דבריו מכל וכל, לבל ישלוט עליהם קללתו. אלא הקב"ה אב הרחמן אינו רוצה לשמוע כלל דברי קללה על בניו החביבים, אף שיודע שלא יתקיימו בהם. והפטיר רבינו באמרו: איך ווייס אז זיי קענען, אבער איך וויל נישט הערן.

פעם כאשר שאל אותו א' ממשפחת רבינו על מה שלפעמים יוצא ומוחה נמרצות במעשה הבחורים, כגון במשחק הכדור בקעמפ וכדו', ולפעמים אף אינו מגיב כלום על מעשיהם. הסביר לו רבינו 'נישט אלעס דארף איך וויסען', אבל כשהמשגיחים או המגי"ש באים אלי בקובלנא על דבר לא טוב, אזי א"א לי לשתוק, ומחובתי למחות בכל התוקף.

(גליון בינה לעתים, אלול תשס"ח)

המשך מעמוד יא

והנה ידו מצורעת כשלג (ד.ו.)

סיפר בעל המעשה בעצמו, איך שבדידיה הוי עובדא שאחרי שנתארס קיבל פקודה מאנשי הועד 'קאמיסיאן' של אנשי הצבא, שעליו להתייצב בפניהם על המבחן והיה מלא תגה מאין יבא עזרו להתפטר, ולא ידע איך לשית עצה בנפשו. בצר לו בא לשפוך את מר לבו בפני רבינו [מרן רבי יונתן שטייף זצוק"ל], ואמר לו רבינו איעצך רק שמע בקולי, לך ותתייצב בפניהם, ותאמר לחש זה: עיזא דבי טבחא שמינא מינאי (ראה סנהדרין צד.).

ביום המיועד הלך זה החתן אצלם כמצווה ועומד, ומרחשין שפתיו בלחש הנ"ל, ולפתע פתאום צבתה ידו ונלקה בשחפת למראה עיני הממונה, חברבורות שקערורות ירקרקות. ראש הממונה הסתכל בו אחת, אחת ואחת, וצעק עליו בדברי חירוף איך הרהבת לבא הנה במחלה המתדבקת הלזו, הלא יכולים אנשי הצבא להתדבק ממך, והזהיר בו שישים לדרך פעמיו תיכף ומיד ללא שהות. ביני וביני נתבהל החתן בעצמו מאוד מהנגע החדש שקיבל בידו, אבל לעומת שבא כן הלך, ותהי לנס!.

(תפארת יונתן, עמ' נח)

ויפגשהו בהר האלקים וישק לו (ד.ז.)

שמעתי כמה פעמים **מאבא מארי זצ"ל**, שראה כאשר נפגש **א"ז מסעדראהלי זצ"ל** עם **הגה"צ מגאלאנטא זצ"ל**, היו מחבקין זה את זה, וכל אחד נשק את חברו על הפנים, אם כי לא היו בני משפחה, או ידידים מנוער, רק מתוך אהבת התורה שהיה בוער בהם, נהגו ככה, ולהעריץ תלמידי חכמים בעיני בניהם ותלמידיהם.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בדרשת ז' אדר תשס"א לפ"ק)

ויאמר ה' אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה (ו.א.)

אמרז חז"ל (סנהדרין קיא., והובא ברש"י כאן) עתה תראה, במלחמת פרעה אתה רואה, ואי אתה רואה במלחמת ל"א מלכים ע"כ.

נראה הענין עפי"מ שיסופר **מהגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל אב"ד לובלין**, שהיא היתה עיר ששימשו בה גדולי ישראל לרבנים. ושאלו אותו כשיהיה תחיית המתים ויקומו כל הדורות הללו עם גדוליהם וחכמיהם, מי יהיה הרב של העיר. והשיב כי כל רב יקום ביחד עם אנשי דורו, ויהיה הוא הרב על דורו. ושאלו אותו ומה יהיה אם הרב היה צדיק ויקום בתחיית המתים, ודורו אינם ראויים שיקומו, והרבנים יקומו לבדם, מי יהיה הרב. והשיב בצחות, כי רב כזה שלא יוכל להביא דורו עמו יחד בתחיית המתים, גם הוא לא יקום אז. וביאור הדברים המה, כי הצדיק האמיתי הוא מפקיר עצמו עבור בני דורו, והוא קשור עמהם יחד בקשר אמין אשר לא יתפרד. ורועה ישראל אמיתי הוא מבקש ותובע צורכי עמו כמו צרכיו, ועוד יותר ממנו. ואם הרועה אינו ממלא תפקידו, אז הוא עצמו אינו ראוי לעמוד בתחיה.

ולכן כאשר ראה ה' גודל אהבתו של משה לעם ישראל, עד שמטיח דברים כלפי מעלה לומר למה הרעתה לעם הזה, נהנה הקב"ה מגודל מדריגתו, ואמר לו עתה תראה אשר אעשה לפרעה, ואי אתה רואה במלחמת ל"א מלכים, כדי שתקבר במדבר יחד עם הדור ההוא, ואז יהיו בטוחים שיעמדו גם המה לתחיה, כמבואר במדרש רבה (במדבר יט, יג) שמשה נקבר במדבר כדי שיעלה אתו מתי מדבר בתחיית המתים.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בסעודה שלישית פ' שמות תש"ס לפ"ק)

ברוכים הבאים בשם ה'

בחדוותא עילאה מקדמים אנו בברכה את כל האורחים החשובים ידידים וחסידים, רבנן ותלמידיהון, חברי קהלתינו הק', כ"א בשמו הטוב יבורך שנתאספו ובאו מכל מקומות פזוריהם להתוועד ולהתאחד בשבת אחים גם יחד תחת דגלו וחסידו של אבינו רועינו

כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

יאה רעווא מן קדם אבוהון דבשמיא שישפע לנו שפע ברכות וישועות, השפעות והארות ברוחניות ובגשמיות עדי נזכה לישועתן של ישראל לילך באנפין נהירין לקראת משיח צדקינו ומלכינו בראשינו במהרה בימינו אמן.

**בברכת שבתא טבא
וועד העסקנים**

השם גבולך שלום.. הנתן שלג כצמר..

אם כח האיחוד היה חשוב בכל הדורות, על אחת כמה וכמה בזמנינו, כאשר רוחות שונות נושבות בעולם, ורואין בחוש אשר כל האברכים שאין להם מסגרת, ברבות הימים הם נופלים ויורדים עד לעפר, אין להם חיזוק ועידוד לעמוד בנסיונות הזמן, אין נותנים דין וחשבון על מעשיהם, ומי יאמר לו מה תעשה, ורק כח האיחוד מחזק ומעמיד את האדם בימים אלו.

והנה כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו, ומכל דבר בעולם יכולים לקבל לקח לדברים הנוגעים לעבודתו ית"ש. והתבוננתי בימים אלו על השלג שנופל על הארץ, אשר כל טפה של שלג כשהוא בפני עצמו הוא נימוח בזמן קצר, ואם הם מכוונסים ומדובקים יחד, אז הם עומדים ליום או יומיים, ואם מכוונסים הרבה עד שנעשה מהן גל, אז גם כשהחמה זורחת, ואין רואין עוד בשאר מקומות שום זכר מהשלג, מכל מקום קבוצה זו של שלג עומדת לזמן מרובה, והוא למשל ללמוד ממנו לקח, כי בשעה שמכוונסים יחד, אז אחד מחזק את חברו, ואינו נותן להחום והרוח שנושבת בו שיבטלהו.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בסעודת היום שבת התוועדות פ' וארא תשס"ד לפ"ק)

נתנדב ע"י ידידנו מוה"ר מאיר יעקב פאלאטשעק הי"ו לרגל השבת התוועדות